

MATERIAŁY POMOCNICZE

Tytuł trasy: Od aut do społeczności. Spacer po miejskich terenach zielonych.

Informacje ogólne

Główne zagadnienia:	Przestrzeń publiczna i społeczność, zaangażowanie obywateli, zazielenianie miast, agencja obywatelska, zrównoważony rozwój
Grupa docelowa:	1-8 uczestników, osoby zainteresowane transformacjami miejskimi, przestrzenią publiczną, zrównoważonym rozwojem oraz społecznością
Miasto / Kraj:	Berlin / Niemcy
Miejsce rozpoczęcia:	Ogród Społeczny Ton, Steine Gärten w Bethanien (52°30'18.2"N 13°25'26.1"E)
Dystans:	7,2 km
Szacowany czas realizacji:	2,5 godziny na piechotę; 1,5 godziny na rowerze
Wymagane materiały:	„Od aut do społeczności” – broszura, naładowany telefon, standardowy miejski sprzęt turystyczny, aplikacja mapowa, np. Google Maps, opcjonalnie rower.
Poziom dostępności:	Łatwy do średniotrudny, na płaskim terenie oraz publicznych chodnikach, czasami na nierównym terenie w publicznych ogrodach lub w wąskich punktach dostępu.

MATERIAŁY POMOCNICZE

Cele kształcenia

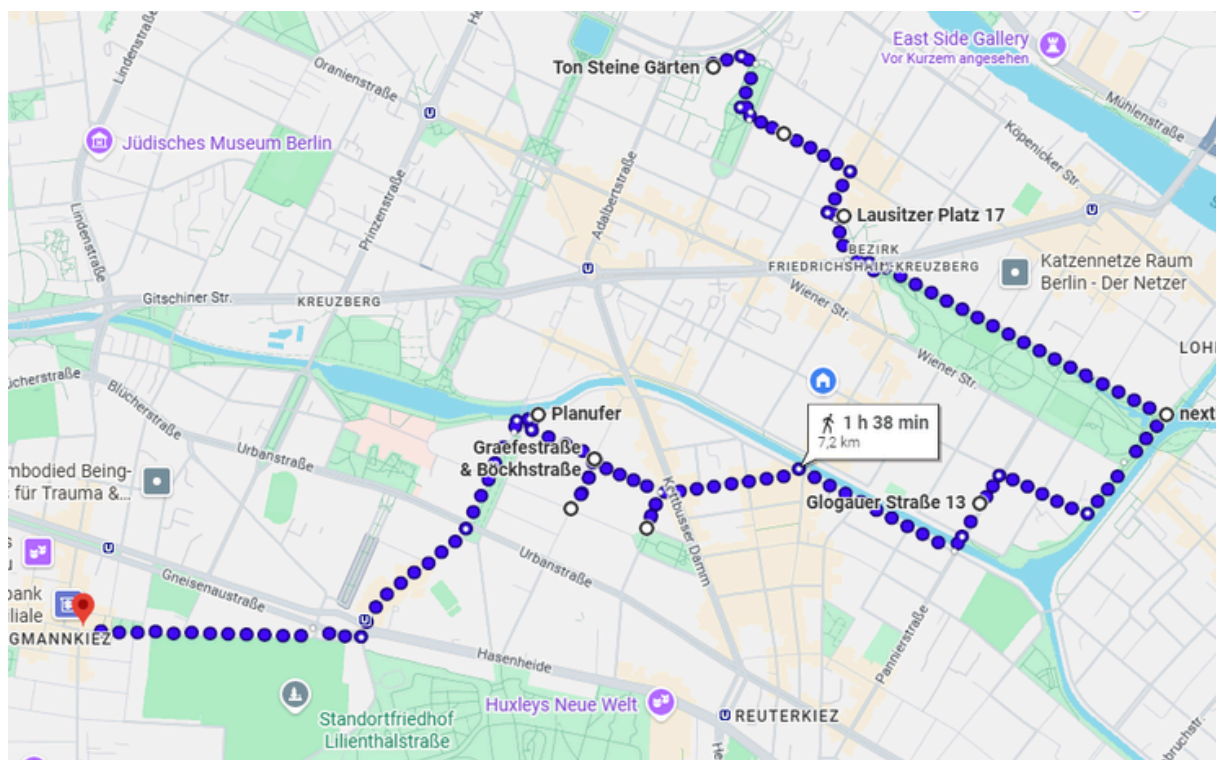
Wspólnota nie powstaje sama — potrzebuje miejsc, w których można się spotkać, powodów, by zostać na dłużej, oraz regularnych okazji do wspólnego działania. Ta wycieczka pokazuje, jak zmiany w ulicach i przestrzeniach publicznych mogą sprzyjać spotkaniom, integracji i budowaniu lokalnej wspólnoty, a także jak zaangażowanie mieszkańców może realnie zmieniać otoczenie.

Cele

Poznaj, w jaki sposób przestrzeń publiczna jest kształtowana przez planowanie, zaangażowanie, negocjacje oraz podejmowanie decyzji przez władze lokalne.

- rozważyć przestrzeń publiczną jako wspólny zasób, w którym różni użytkownicy posiadają prawa, potrzeby i obowiązki, które powinny być zrównoważone
- Dowiedz się, w jaki sposób design wpływa na to, jakie formy życia społecznego mogą zaistnieć.
- Poznaj moc obywatelskiej agencji

Mapa wycieczki

Program wycieczki: Ton Steine Gärten → Lausitzer Platz → Görlitzer Ufer → Ogród Społeczny Glogauer Str. → Zickenplatz → Graefestraße i Böckhstraße → Dieffenbachstraße i Graefestraße → Planufer → Bergmannstraße

MATERIAŁY POMOCNICZE

Dostępność

Chodniki oraz krawężniki

Trasa prowadzi uczestników przez berliński Kreuzberg, obejmując szereg ogrodów społecznościowych, przeprojektowane ulice, przestrzenie uspokojonego ruchu oraz miejsca spotkań w okolicy, kończąc na Bergmannstraße. Trasa jest w przeważającej części dostępna, z płaskim terenem i publicznymi chodnikami, jednak mogą wystąpić pewne ograniczenia związane z nierówną nawierzchnią, zatłoczonymi miejscami lub wąskimi punktami dostępu. Podczas zwiedzania ogrodów należy liczyć się z nierównym terenem, co może być uciążliwe dla osób starszych lub mających trudności z poruszaniem się. Ogrody nie są również dostępne dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Rowery

Wycieczkę można również zrealizować na rowerze. Większość ulic jest stosunkowo cicha, ale ścieżki rowerowe nie są dostępne wszędzie. Uważaj na samochody, pojazdy dostawcze oraz pieszych, a także zsiadaj z roweru w zatłoczonych miejscach przystankowych.

Schody, podjazdy i windy

Wszystko można zwiedzać pieszo lub na rowerze. W ogrodach społecznościowych mogą występować mniejsze schody. Brak wind.

Miejsca relaksu i siedzenia

Na trasie dostępnych jest kilka opcji odpoczynku: ławki oraz miejsca do siedzenia znajdują się niemal na każdym przystanku. Pomiędzy przystankami liczba miejsc siedzących może być ograniczona.

Toalety dostępne

Toalety półpubliczne są dostępne na Lausitzer Platz, gdzie uczestnicy mogą korzystać z toalet w różnych kawiarniach i restauracjach. Publiczna toaleta znajduje się także na Planufer. Dodatkowe toalety publiczne występują na trasie, jednak są one stosunkowo rzadkie, dlatego kawiarnie i restauracje mogą być najbardziej praktycznym rozwiązaniem w przerwach między przystankami.

Bezpieczeństwo

1. Obowiązują ogólne zasady bezpieczeństwa miejskiego:

- trzymaj się zespołu
- bądź świadomy ruchu drogowego oraz rowerów
- przechowuj cenne przedmioty w bezpiecznym miejscu

MATERIAŁY POMOCNICZE

Przed wycieczką

Wstęp

Podczas tej wycieczki przyjrzymy się, jak miejsca w Kreuzbergu, które były zdominowane przez samochody, zaniedbane lub niewykorzystane, zostały odzyskane, przekształcone i zorganizowane. Zastanowimy się również, w jaki sposób miasta mogą tworzyć warunki dla lokalnej społeczności, wspólnego życia i codziennej demokracji.

Ustalenie tematu

Prowadzący może rozpocząć od pytania do uczestników, co dla nich oznacza termin „społeczność”. W kolejnym kroku mogą zapytać, czego społeczność potrzebuje, aby mogła istnieć lub się rozwijać. Może to skłonić uczestników do przemyśleń na temat miejsc spotkań, zaufania, wspólnych aktywności, bezpieczeństwa oraz regularnych spotkań, a także wprowadzić koncepcję, że społeczność kształtują nie tylko ludzie, ale również przestrzenie, które dzielą.

Sposób postrzegania i nastawienie

Przed rozpoczęciem wycieczki warto zachęcić uczestników, aby patrzyli na ulice nie tylko jak na infrastrukturę komunikacyjną, ale także jak na przestrzeń społeczną. Powinni być przygotowani do kwestionowania tego, co w mieście wydaje się oczywiste, oraz dostrzegania, jak decyzje projektowe wpływają na codzienne życie. Prowadzący może skłonić ich do myślenia jak obserwatorzy życia publicznego: Dla kogo ta przestrzeń jest przeznaczona? Jakie rodzaje aktywności mogą się tu odbywać? Co jest wspierane, a co ograniczane?

Założenia, które mogą budzić wątpliwości

Ta trasa sprawdza się szczególnie dobrze, gdy kwestionuje powszechne założenia, takie jak przekonanie, że ulice są przeznaczone głównie dla samochodów, że społeczność powstaje sama z siebie, czy że przestrzeń publiczna jest stała i niepodlegająca zmianom. Może również podważyć przekonanie, że bardziej zielone lub mniej uczęszczane przez samochody ulice to jedynie kwestia technicznego planowania, a nie coś głęboko związanego z jakością życia, lokalną demokracją, zdrowiem i codziennymi sprawami.

Misja

Dziś pełnicie rolę miejskich badaczy. Podczas spaceru Waszym celem jest dostrzeganie, w jaki sposób przestrzeń jest wykorzystywana, kogo wydaje się przyjmować, jakie rodzaje spotkań umożliwia oraz gdzie można zauważyć oznaki, że ludzie przekształcili ulicę dla potrzeb społeczności.

MATERIAŁY POMOCNICZE

W trakcie wycieczki

Przystanek 1: Glina, kamienie, ogrody w Betanii

Wskazówki

- Przypomnij uczestnikom, aby podchodzili do tego miejsca z troską i szacunkiem. Ton, Steine, Gärten to przestrzeń stworzona i pielęgnowana dzięki nieustannemu wysiłkowi, miłości oraz uwadze lokalnej społeczności. Animatorzy powinni motywować uczestników do uważnego zachowania i uświadomienia sobie, że wkraczają do żywej przestrzeni społecznej.
- Wykorzystaj przystanek, aby przedstawić główną ideę wycieczki. Ton, Steine, Gärten to silne wprowadzenie, ponieważ ukazuje, że wspólnota nie powstaje sama z siebie. Należy ją tworzyć i podtrzymywać poprzez wspólne działania, troskę oraz dostęp do przestrzeni.

Notatki pomocnicze

- Ogród społecznościowy w Bethanien w Kreuzbergu, który powstał w 2009 roku, jest opisany jako międzykulturowy ogród sąsiedzki, którego przestrzeń są wspólnie kształtowane i pielęgnowane przez lokalnych ogrodników.
- Ogród jest ściśle powiązany z szerszą historią aktywizmu związanym z Bethanien i domem Georga von Raucha. Dzięki temu pełni on rolę nie tylko jako przestrzeń zielona, ale także jako element dłuższej lokalnej narracji o samoorganizacji, zmaganiach o mieszkania, eksperymentach kulturowych oraz polityce sąsiedzkiej w Kreuzbergu.
- Nazwa ogrodu odnosi się również do zespołu Ton Steine Scherben. To powiązanie ma znaczenie lokalne, ponieważ zespół jest ściśle związany z dzielnicą Kreuzberg, Rauch-Haus oraz kulturą protestów wokół Bethanien i Mariannenplatz.

Rozwiązania

- Uczestnicy zostali zapytani, kiedy społeczność zawarła umowę użytkowania Ton, Steine, Gärten? Prawidłowa odpowiedź: 2009

Przystanek 2: Plac Łużycki

Wskazówki

- Pospaceruj nieco po okolicy, aby poczuć jej atmosferę. Po zakończeniu, ustaw się w wyznaczonym miejscu, blisko rogu, z widokiem na kościół.
- Zachęć uczestników do przemyśleń na temat lokalnych przedsiębiorstw. W wielu dyskusjach dotyczących ograniczenia dostępu do samochodów, jednym z powszechnych zagadnień jest obawa, że sklepy, kawiarnie czy restauracje mogą stracić klientów. W trakcie tego etapu prowadzący może zapytać uczestników, czy sądzą, że lokalne firmy na tym zyskają, czy też mogą ponieść straty.

MATERIAŁY POMOCNICZE

W trakcie wycieczki

Notatki pomocnicze

- Lausitzer Platz to istotny plac dzielnicowy w obszarze Kreuzberg, którego centralnym punktem jest kościół Emmauskirche, przed II wojną światową drugi co do wielkości kościół w Berlinie po Berliner Dom.
- „Lausi”, jak nazywają je niektórzy, to istotne miejsce spotkań dla mieszkańców okolicy, szczególnie tych z dziećmi. Dzieci z okolicy uczą się tutaj jeździć na rolkach, rowerach i wrotkach, ponieważ to idealne miejsce do takich aktywności.
- Ten przystanek został wybrany, ponieważ ilustruje, że przestrzeń publiczna może być przekształcana i renegocjowana. Tutaj przejście od samochodów do dzieci poprzez wykluczenie ruchu ulicznego jest najbardziej zauważalne.

Rozwiązania

- Uczestnicy mają za zadanie zliczyć, ile osób pozostaje w sali, a ile przechodzi w ciągu 60 sekund.

Przystanek 3: Ufer Görlitz

Wskazówki

- W odróżnieniu od Placu Łużyckiego, ten przystanek ilustruje również, w jaki sposób przebudowa ulic może wspierać cele ekologiczne. Animatorzy mogą zwrócić uwagę na takie aspekty, jak infiltracja wody deszczowej oraz łąka kwietna, a także zapytać uczestników, w jaki sposób te elementy wpływają nie tylko na estetykę miejsca, ale również na jego wartość środowiskową i atmosferę codziennego życia.
- Poproś uczestników, aby wyobrazili sobie, jak inaczej prezentowałoby się to miejsce, gdyby samochody wciąż parkowały po obu stronach ulicy, tak jak to miało miejsce wcześniej. Czy byłoby tak przestronnie, zielono, cicho i przyjaźnie? Jakiego rodzaju ruchu, spotkań lub codziennych aktywności stałyby się prostsze, a jakie bardziej skomplikowane?

Notatki pomocnicze

- Ta ulica niegdyś służyła samochodom i parkingom. Obecnie ta koncepcja uległa zmianie. Władze dzielnicy postanowiły, że ten odcinek nie powinien być już wykorzystywany przez pojazdy prywatne, a w latach 2023–2024 został przekształcony na potrzeby pieszych i rowerzystów.
- Przystanek ma istotne znaczenie, ponieważ ilustruje inny typ transformacji miasta w porównaniu do Placu Łużyckiego. W tym przypadku przebudowa obejmowała również aspekty ekologiczne: odkryto około 1000 metrów kwadratowych dawnej jezdni, a część terenu przekształcono w łąkę kwietną z systemem infiltracji wody deszczowej.

Rozwiązania

- Uczestnicy są zobowiązani do policzenia ilości zainstalowanego sprzętu sportowego. Jest ich 6.

MATERIAŁY POMOCNICZE

W trakcie wycieczki

Przystanek 4: Ogród Wspólnoty, Glogauer Straße 13

Wskazówki

- Zbieramy się w środku, gdzie grupa może się zatrzymać, nie blokując przejścia. Stamtąd, zanim rozpoczniemy, poświęć chwilę na rozejrzenie się po grządkach, wspólnych konstrukcjach i otwartych przestrzeniach roboczych.
- Podobnie jak wcześniej, przypomnij uczestnikom, aby podchodzili do terenu z troską i szacunkiem. Zachęć ich do zachowania ostrożności oraz do uświadomienia sobie, że wkraczają do żywej przestrzeni społecznej.
- Wykorzystaj przystanek, aby ukazać, że społeczność może rozwijać się z zaniedbanych lub niepotrzebnych przestrzeni. Przystanek jest wartościowy, ponieważ nie został zaprojektowany od podstaw jako idealny plac publiczny. Powstał dzięki ponownemu wykorzystaniu i wspólnemu wysiłkowi, co pomaga uczestnikom zrozumieć, że transformacja miejska może rozpocząć się również w miejscach pomijanych. Ten punkt interpretacyjny opiera się na historii ogrodu jako dawnego nieużytku sportowego oraz projektu osiedlowego.

Notatki pomocnicze

- Glogauer 13 to ogród społeczny utworzony na obszarze byłego boiska sportowego w dzielnicy Kreuzberg. Został założony w 2012 roku jako projekt, który przekształcił nieużywany teren miejski w przestrzeń do ogrodnictwa, spotkań, nauki i wspólnej aktywności.
- Podobnie jak inne lokalizacje na trasie, ilustruje to, że społeczność może zawiązać się tam, gdzie ludzie nie tylko akceptują przestrzeń taką, jaka jest, ale także zaczynają ją wykorzystywać i reinterpretować na nowo.
- Ogród aktywnie zachęca do uczestnictwa okoliczne społeczności, posługujące się różnorodnymi językami, a także dąży do angażowania sąsiadów oraz lokalnych instytucji społecznych i kulturalnych.

Rozwiązania

- Uczestnicy odpowiadają na pytanie, jaki kolor ma szyld pobliskiej biblioteki: niebieski

Przystanek 5: Zickenplatz / Hohenstaufenplatz

Wskazówki

- Przedstaw plac jako wrota do tzw. Graefekiez, czyli całej dzielnicy, w której ulice są stopniowo przekształcane, aby stworzyć więcej przestrzeni do spacerów, jazdy na rowerze, terenów zielonych oraz codziennego życia publicznego.
- Podkreśl, że jest to rozpoznawalne „miejsce Kiez”. Przydomek „Zickenplatz” (plac kozi) nadaje temu miejscu lokalną tożsamość, co może skłonić uczestników do refleksji nad tym, w jaki sposób miejsca zyskują znaczenie dzięki pamięci, historiom i wielokrotnemu użytkowaniu przez ludzi.

MATERIAŁY POMOCNICZE

W trakcie wycieczki

- Połącz przystanek z koncepcją Kiezblock. To doskonałe miejsce do rozmowy na temat tego, co się dzieje, gdy dzielnica stara się ograniczyć ruch tranzytowy i przywrócić ulice dla lokalnego życia.

Notatki pomocnicze

- Hohenstaufenplatz to plac osiedlowy w dzielnicy Kreuzberg, znany także jako „Zickenplatz”. Przydomek ten odnosi się do faktu, że niegdyś pasły się tu kozy, co nadaje temu miejscu wyraźną lokalną tożsamość, wykraczającą poza jego oficjalną nazwę.
- Plac odgrywa istotną rolę, ponieważ łączy codzienne życie publiczne z życiem sąsiedzkiej społeczności. Znajduje się na nim plac zabaw oraz tereny zielone, a także jest związany z regularną działalnością targową: Ökomarkt odbywa się tutaj we wtorki i soboty.

Rozwiązania

- Na tym przystanku nie ma żadnych wyzwań ani zagadek.

Przystanek 6: Böckhstraße między ulicami Grimm i Graefestraße

Wskazówki

- Skorzystaj z przystanku, aby poznać koncepcję Spielstraße (ulicy zabaw). Böckhstraße była pierwszą oficjalnie uznaną tymczasową ulicą zabaw w Berlinie, która odbywała się w środy od kwietnia do września. Ulice zabaw są zamknięte dla ruchu, a dzieci mają dostęp do zabawek i pojazdów.
- Zwróć uwagę uczestników na Böckhstraße 40, gdzie mieszkańcy dbają o wspólny ogród oraz stały plac zabaw dla dzieci korzystających z małych pojazdów.
- Zachęcaj uczestników do zwrócenia uwagi na potrzeby dzieci na ulicy. Uczestnicy mogą poruszyć kwestie bezpieczeństwa, ograniczenia prędkości, przestrzeni do poruszania się, widoczności, cienia, możliwości zabawy oraz miejsc, w których dorośli mogą zatrzymać się w pobliżu. To łączy przystanek z szerszym pytaniem, jak powinna wyglądać ulica wspierająca społeczność.

Notatki pomocnicze

- Warto podkreślić, że ulica zabaw nie powstała sama z siebie. Jej utworzenie było wynikiem lokalnych inicjatyw oraz zaangażowania społeczności, co sprawia, że jest ona ważna nie tylko jako środek transportu, ale również jako przykład działań obywatelskich, które kształtują przestrzeń publiczną.
- Znaczenie Böckhstraße nie ogranicza się jedynie do usuwania samochodów na kilka godzin. Jej głębsze znaczenie polega na tym, że ilustruje, jak znaczenie ulicy może ewoluować, gdy dzielnica przywraca ją dla innych aspektów codziennego życia.

Rozwiązania

- Uczestników prosimy o opisanie czegoś, co dla nich stanowi wyraz troski i wspólnoty.

MATERIAŁY POMOCNICZE

W trakcie wycieczki

Przystanek 7: Gräfestraße I

Wskazówki

- Poproś uczestników o zgromadzenie się na rogu ulic Böckstraße/Gräfestraße.
- Projekt rozpoczął się z trudnościami z powodu braku komunikacji. Ludzie nie byli świadomi sytuacji, co prowadziło do zamieszania i konfliktów. Zachęć uczestników do wyobrażenia sobie, jak by się czuli, gdyby zmiany nagle wprowadzone na ich ulicy odbyły się bez wyjaśnienia i zaangażowania.
- Zachęć uczestników do zastanowienia się, kto jest słyszany podczas przeprojektowywania ulic. Ciekawym tematem do dyskusji jest: Czyj głos ma największe znaczenie w takich decyzjach? Mieszkańców, rodziców, właścicieli firm, kierowców, rowerzystów, dzieci, seniorów, dostawców? To pomoże uczestnikom zrozumieć, że przestrzeń publiczna ma wymiar polityczny, ponieważ różne grupy korzystają z niej na różne sposoby.

Notatki pomocnicze

- Ten przystanek jest częścią szerszego projektu rewitalizacji Graefekiez, w ramach którego dzielnica dąży do zmniejszenia liczby samochodów osobowych, ochrony klimatu oraz zapewnienia bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej mobilności. Rada dzielnicy zatwierdziła projekt rewitalizacji w czerwcu 2022 roku, a plan obejmował przebudowę około 400 miejsc parkingowych w okolicy.
- Wybrano ten przystanek, ponieważ ilustruje on partycypację jako istotny element transformacji miejskiej. Zanim ulica ulegnie fizycznej zmianie, ludzie doświadczają wpływu emocjonalnego i praktycznego, dlatego komunikacja, przejrzystość oraz możliwości reagowania stają się kluczowe. Obejmuje to wykorzystanie grup fokusowych, formatów dyskusji publicznej oraz zaangażowanie mieszkańców w proces Graefekiez.
- Jednym z kluczowych narzędzi była „Mapa wiedzy lokalnej”. Na tych mapach zbierano bardzo użyteczne obserwacje: gdzie brakowało ławek i stołów, gdzie wejścia były zablokowane przez zaparkowane samochody, gdzie potrzebne były dodatkowe kosze na śmieci oraz gdzie ulica nie sprzyjała codziennemu życiu.

Rozwiązania

- Uczestników zachęca się do zastanowienia się nad ulicą, którą znają doskonale, na przykład tą, przy której mieszkają lub pracują. Powinni wyobrazić sobie, że mogą dodać jedną notatkę do „Mapy Wiedzy Lokalnej”. Co by dodali?

Support Material

During the Tour

Stop 8: Gräfestraße II

Facilitation Tips

- Use this stop to make the outcome of participation visible. At the previous stop, participants reflected on process, communication, and conflict. Here, you can ask them to look for what that process has actually changed on the street: former parking spaces turned into planted areas, places to sit, bicycle parking, and shared uses.
- Use the stop to show that shared public space also depends on ongoing care. Local hobby gardeners have been caring for perennials and flower meadows since 2024, so you can ask what difference it makes when a redesigned street is also looked after by people from the neighborhood. That can open discussion about stewardship, ownership, and whether shared space works best when people feel responsible for it.
- Invite participants to compare this stop with earlier ones. Lausitzer Platz highlighted shared use, Görlitzer Ufer combined social use with ecological redesign, and here Graefestraße shows how those ideas can become part of a highly frequented residential street.

Cultural Heritage Support Notes

- The wider Graefekiez project was adopted by the district assembly on 29 June 2022 and aimed to reduce car pressure, improve safety, and support more sustainable mobility.
- The redesign also has a strong climate-adaptation function. Rainwater can infiltrate more easily into the ground, which helps reduce pressure during heavy rain while supporting local cooling and a healthier microclimate.
- The stops significance lies in showing how a street can be reorganized to support everyday social life, rainwater management, cooling, biodiversity, and neighborhood involvement at the same time.

Solutions

- If in spring or summer, participants are asked to look around carefully and count how many insects they can spot in one minute.
- If its winter, they shall look if they see a piece of trash and if they find some, put it in a bin.

MATERIAŁY POMOCNICZE

W trakcie wycieczki

Przystanek 8: Gräfestraße II

Wskazówki

- Skorzystaj z tego przystanku, aby zobrazować efekt partycypacji. Na poprzednim przystanku uczestnicy analizowali proces, komunikację i konflikty. Teraz możesz poprosić ich o refleksję nad tym, co ten proces rzeczywiście zmienił na ulicy: dawne miejsca parkingowe przekształciły się w tereny zielone, miejsca do siedzenia, parkingi rowerowe oraz przestrzeń do wspólnego użytku.
- Wykorzystaj ten przystanek, aby podkreślić, że wspólna przestrzeń publiczna wymaga stałej troski. Od 2024 roku lokalni ogrodnicy-amatorzy zajmują się bylinami i łąkami kwiatowymi, co stwarza okazję do zapytania, jaką różnicę robi to, gdy o przeprojektowaną ulicę dbają także mieszkańcy okolicy. Może to zainicjować dyskusję na temat zarządzania, własności oraz tego, czy wspólna przestrzeń funkcjonuje najlepiej, gdy ludzie czują się za nią odpowiedzialni.
- Poproś uczestników o zestawienie tego przystanku z wcześniejszymi. Lausitzer Platz uwypakował współużytkowanie, Görlitzer Ufer zintegrował użytkowanie społeczne z ekologicznym przeprojektowaniem, a Graefestraße ilustruje, jak te koncepcje mogą stać się integralną częścią często uczęszczanej ulicy mieszkalnej.

Notatki pomocnicze

- Szerszy projekt Graefekiez został zaakceptowany przez zgromadzenie okręgowe 29 czerwca 2022 r. i miał na celu redukcję natężenia ruchu samochodowego, zwiększenie bezpieczeństwa oraz wspieranie bardziej zrównoważonej mobilności.
- Przeprojektowanie ma również znaczący wpływ na przystosowanie do klimatu. Woda deszczowa może łatwiej wsiąkać w glebę, co pomaga zmniejszyć ciśnienie podczas intensywnych opadów, a jednocześnie wspiera lokalne chłodzenie i zdrowszy mikroklimat.
- Przystanek jest istotny, ponieważ ilustruje, w jaki sposób można przekształcić ulicę, aby jednocześnie wspierać codzienne życie społeczne, zarządzanie wodami opadowymi, chłodzenie, bioróżnorodność oraz zaangażowanie społeczności lokalnej.

Rozwiązania

- Wiosną lub latem uczestnicy są proszeni o dokładne rozejrzenie się wokół i policzenie, ile owadów uda im się zauważyć w ciągu jednej minuty.
- Gdy nadchodzi zima, poszukają jakiegoś śmiecia, a jeśli go znajdą, wrzucą go do kosza.

MATERIAŁY POMOCNICZE

W trakcie wycieczki

Przystanek 9: Planufer oraz Admiralsbrücke

Wskazówki

- Zwróć uwagę na most jako przestrzeń do spotkań towarzyskich, a nie tylko jako przeprawę. Zamiast przeprawy, Admiralsbrücke stał się popularnym miejscem spotkań. Możesz zastanowić się, co się dzieje, gdy infrastruktura przekształca się w punkt spotkań i jak to wpływa na znaczenie miejsca.
- Przedstaw koncepcję, że efektywnie działająca przestrzeń publiczna może również prowadzić do sporów. Admiralsbrücke jest znane jako popularne miejsce spotkań wieczornych, co może rodzić obawy związane z hałasem, tłokiem i tolerancją sąsiedzką. Zadać pytanie, jak można uwzględnić potrzeby obu stron.
- Po przejściu przez most, zwróć uwagę na ogród. Poproś uczestników, aby wyobrazili sobie to miejsce bez niego. Jak zmieniłaby się atmosfera? Czy byłaby mniej przyjazna, mniej spokojna, czy mniej żywa?

Notatki pomocnicze

- Most Admirała to jeden z ważniejszych zabytków tego regionu. Został wzniesiony w latach 1880-1882 według projektu Georga Pinkenbarga i jest najstarszym żelaznym mostem nad Kanałem Landwehry w Berlinie. Obecnie figuruje na liście zabytków.
- Tuż obok, przy Admiralbrücke, znajduje się łąka kwietna, stworzona dzięki inicjatywie lokalnej społeczności. Mieszkańcy zauważyli, jak intensywnie użytkowane trawniki przekształcają się w gołą, erodowaną ziemię. W 2020 roku, po oczyszczeniu terenu budowy, mieszkańcy okolicy postanowili nie czekać na zmiany. Zebrali się, aby posadzić przyjazną dla owadów mieszankę kwiatów polnych, zasadzić krzewy i byliny, zorganizować podlewanie oraz stworzyć małą zieloną przestrzeń poprzez wspólną opiekę.

Rozwiązania

- Uczestnicy mają za zadanie okrążyć teren, zaczynając od lewej strony i wymieniając mijane miejsca w odpowiedniej kolejności: Il Casolare, Späti, lodziarnia, plac zabaw, TERRA Italian Craft Kitchen.

Przystanek 10: Bergmannstraße

Wskazówki

- Ulica Bergmannstraße jest zatłoczona i niezwykle popularna. Wybierz lokalizację, w której grupa będzie mogła się komfortowo zgromadzić.
- Wykorzystaj ten przystanek, aby połączyć całą trasę. Bergmannstraße to istotny przystanek końcowy, ponieważ skupia wiele wątków trasy w jednym, bardzo intensywnie użytkowanym miejscu: redukcja ruchu, bardziej ekologiczne projektowanie, lokalne przedsiębiorstwa, debata publiczna oraz kwestia, dla kogo przeznaczona jest przestrzeń publiczna.

MATERIAŁY POMOCNICZE

W trakcie wycieczki

- Zachęć uczestników do zwrócenia uwagi na różnorodne funkcje ulicy. Nie jest to ulica typowo mieszkalna ani typowo handlowa. Poproś uczestników, aby zauważyli, jak ruch uliczny, handel, siedzenie, przechodzenie przez jezdnię, dostawy, jazda na rowerze, zieleń oraz życie towarzyskie przenikają się nawzajem.
- Ponownie podejmijmy temat lokalnego biznesu. Jako że jest to klasyczny konflikt, warto zadać pytanie, czy takie ulice bardziej wspierają lokalne firmy, gdy łatwo się przez nie przejeżdża, czy gdy ludzie mogą tam spacerować, przeglądać oferty, usiąść i spędzić czas.

Notatki pomocnicze

- Bergmannkiez niegdyś wchodził w skład dawnego okręgu pocztowego „SW 61”. Ta historyczna nazwa wciąż jest częścią tożsamości tego rejonu i wyjaśnia, dlaczego mieszkańcy czasami określają tę część Kreuzbergu jako odrębną, nieco spokojniejszą alternatywę dla „SO 36”, gdzie miała miejsce większość wydarzeń.
- Ulica stała się jednym z kluczowych berlińskich eksperymentów dotyczących przeprojektowywania przestrzeni publicznej. Projekt modelowy „Begegnungszone Bergmannstraße” rozpoczął się w 2011 roku w ramach berlińskiej strategii ruchu pieszego, a następnie przeszedł przez szerokie konsultacje społeczne, badania planistyczne oraz fazę testową.
- Warto podkreślić, że Bergmannstraße w wyraźny sposób łączy miejski styl życia z dziedzictwem. To nie tylko projekt rewitalizacji, ale również część historycznie rozpoznawalnej dzielnicy Kreuzberg, z charakterem epoki wilhelmińskiej oraz długoletnim lokalnym życiem ulicznym.

Rozwiązania

- Uczestnicy są proszeni o podsumowanie całej wycieczki oraz wyobrażenie sobie, że mogliby zostawić jedną krótką wiadomość dla urbanistów lub polityków po jej zakończeniu.
- Mają dokończyć to zdanie: „Jeśli pragniesz, aby społeczność się rozwijała, musisz...”

MATERIAŁY POMOCNICZE

Na trasie

Krąg błyskawicznego podsumowania

Na zakończenie wycieczki zaproś uczestników do wspólnego kręgu, w którym mogą usiąść lub stanąć. Poproś każdego o udzielenie krótkiej odpowiedzi. To pomoże wszystkim przypomnieć sobie przeżycia i poznać różne punkty widzenia.

Możesz zadać pytanie, na przykład:

- Podzielcie się z nami swoimi wspomnieniami z tej wycieczki.
- Czego się dzisiaj dowiedziałeś, a czego wcześniej nie znałeś?
- Który przystanek zapadł Ci najbardziej w pamięć?

Refleksja nad odwiedzionymi miejscami

Zachęć uczestników do refleksji nad trasą wycieczki i porównania różnych miejsc, które odwiedzili.

Możesz zadać pytanie, na przykład:

- Na którym przystanku chciałbyś mieszkać w okolicy, jeśli w ogóle? Dlaczego?
- Czy istnieje jakieś miejsce w okolicy, w którym nie chciałbyś mieszkać? Dlaczego tak jest?
- Który przystanek uznałeś za najprzyjemniejszy i najbardziej przyjazny?
- Który przystanek okazał się najbardziej niewygodny i dlaczego?

Powrót do tematu

Możesz wrócić do pytania otwierającego, czym dla uczestników jest „społeczność” oraz czego potrzebuje, aby istnieć lub się rozwijać. Następnie możesz zachęcić uczestników do refleksji, czy ich odpowiedzi uległy zmianie w trakcie wycieczki.

Spraw, aby Twoja podróż miała osobiste znaczenie.

Poproś uczestników, aby zastanowili się nad jedną ulicą lub przestrzenią publiczną, która miała znaczenie w ich życiu. Daj im jedną lub dwie minuty na osobistą refleksję, a następnie poproś, aby podzielili się swoimi myślami z partnerem lub grupą.

- Które miejsce zdecydowałeś się wybrać?
- Co działa dobrze, a co nie?
- Czy wspiera społeczność, czy raczej ruch?
- Jaką jedną modyfikację byś wprowadził?
- Kto powinien się zaangażować, aby wprowadzić tę zmianę?

Referencje

Zdjęcie na okładce: Timor Kodal z Berlina, Niemcy – Ton Steine Gärten, CC BY-SA 2.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=92196663>